

**Deltar invandrarungdomar i fritids- och
kulturutbudet i mindre utsträckning
än infödda svenska ungdomar?**

- en studie av stadsdelen Navestad i Norrköping

av Ulf Blomdahl

Sociologiska institutionen
vid Stockholms Universitet

FOU-projektet vid Stockholms
fritidsförvaltning och
Fritidsnämnden i Norrköping

Deltar invandrarungdomar i fritids-och kulturutbudet i
mindre utsträckning än infödda svenska ungdomar?

- en studie av stadsdelen Navestad i Norrköping

AV Ulf Blomdahl

ISBN 91-86768-05-0
© Ulf Blomdahl
Utskrift Monica Pettersson
Viola Tellander
Redaktion: Liz Kullenberg

1986

FÖRORD

Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet och Stockholms fritidsförvaltning driver gemensamt sedan 1984 ett forskningsprojekt omkring "Resursutnyttjande och effekter av offentligt bedrivna fritidsverksamhet". I projektet medverkar fritidsförvaltningarna i Västerås, Göteborg, Eskilstuna och Norrköping.

Inom ramen för samverkan mellan fritidsförvaltningarna och sociologiska institutionen har Diana Pettersson och undertecknad utvärderat Gårdskooperativet i Navestad i Norrköping. För att kunna genomföra utvärderingen intervjuade vi bl a högstadieläverna i Navestad. När Pettersson och undertecknad skrev rapporten om gårdskooperativet hade vi inga tidsmässiga möjligheter att närmare jämföra invandrarungdomarnas fritidsvanor med de infödda svenskarnas. I den här rapporten ska jag däremot göra det.

Flera personer har medverkat till att den här rapporten har kunnat färdigställas. Ett speciellt tack vill jag framföra till mina arbetskamrater i forskningsprojektet Diana Pettersson och Stig Elofsson. Ett varmt tack vill jag också ge till Pelle Bokström, Lizzie Hammarberg, Liz Kullenberg, Lars Nordmark, Monica Pettersson, Viola Tellander och elever vid Navestads högstadium. Dessutom vill jag tacka anställda vid fritidsförvaltningarna i Stockholm, Norrköping och Göteborg för synpunkter på preliminära utkast till rapport. Jag vill också tacka eleverna vid fritidsledarutbildningen vid Årstadens folkhögskola för den kritik de framfört på utkastet till rapporten.

Vårholma den 10 augusti 1986

Ulf Blomdahl

Innehållsförteckning	sid.
Inledning	7
I. DELTAR INVANDRARUNGDOMAR I MINDRE UTSTRÄCKNING ÄN INFÖDDA SVENSKA UNGDOMAR I FRITIDSUTBUDET? EN KUNSKAPSÖVERSIKT	9
1.1 Deltar invandrarungdomar i mindre utsträckning än infödda svenska ungdomar i fritidsutbudet?	9
1.2 En granskning av genomförda undersökningar	11
2. UNDERSÖKNINGEN	13
2.1 Navestad	13
2.2 Undersökningen	13
2.3 Undersökningsförfarande	14
2.4 Undersökningsvariabler	15
2.5 Undersökningperiod	15
2.6 Vem ska invandrarna jämföras med?	16
3. INVANDRARES OCH SVENSKARS FRITIDSVANOR	19
3.1 Fritidsgård	19
3.2 Besök i city	20
3.3 Titta på TV och video	22

3.4	Idrotts- och motionsanläggningar	26
3.5	Kulturaktiviteter	26
3.6	Föreningar	28
3.7	Invandrades och svenskars fritids- vanor-en sammanfattning	30
4.	KÖNSSKILLNADER MELLAN INVANDRARE OCH INFÖDDA	33
4.1	Inledning	33
4.2	Könsskillnader mellan invandrare och infödda-en sammanfattning	44
5.	PÅVERKAS FRITIDSVANORNA AV OM INVANDRARNAS TALAR SITT HEMSPRÅK MED FÖRÄLDRARNA	45
5.1	Inledning	45
5.2	Resultatredovisning	46
5.3	Påverkas fritidsvanorna av om invandrarna talar sitt hemspråk med föräldrarna? En sammanfattning	56
6.	SLUTDISKUSSION	57
	NOTFÖRECKNING	62
	LITTERATURFÖRTECKNING	64

Inledning

I en rad sammanhang har olika ledande politiker, företrädare för statliga och kommunala myndigheter och föreningsrepresentanter hävdat att invandrarungdomar deltar i mindre utsträckning i fritids- och kulturutbudet än infödda svenska ungdomar.

Statens ungdomsråd har t ex med hänvisning till invandrarungdomars låga fritidsdeltagande, krävt att åtgärder ska vidtagas för att utjämna skillnaderna mellan invandrare och infödda (1). Ungdomsrådet har också fått ekonomiska medel för att bl a stimulera invandrarungdomar till deltagande i föreningslivet.

Statsrådet Sigurdson har för sin del anfört att hon haft överläggningar med Riksidrottsförbundet om hur man ska öka antalet invandrarungdomar i idrottsförelsen (2). RF har också för några år sedan tillsatt en kommitté för att därigenom försöka stimulera invandrarungdomar att börja delta i någon idrottsförening.

Många fritidsnämnder har också, efter att ha anfört att invandrarungdomar är underrepresenterade i fritidsutbudet, beslutat att ha invandrarungdomar som speciell målgrupp (3).

I den här studien ska jag undersöka om invandrarungdomar deltar i mindre utsträckning i fritids- och kulturutbudet än vad infödda svenska ungdomar gör.

1. DELTAR INVANDRARUNGDOMAR I MINDRE UTSTRÄCKNING ÄN
INFÖDDA SVENSKA UNGDOMAR I FRITIDSUTBUDET? EN
KUNSKAPSÖVERSIKT

I det här kapitlet ska jag dels presentera vad befintlig forskning ger för svar på frågan huruvida invandrarungdomar deltar i större eller mindre utsträckning i fritidsutbudet, dels granska genomförda undersökningar.

1.1 Deltar invandrarungdomar i mindre utsträckning än
infödda svenska ungdomar i fritidsutbudet?

Är det så att befintlig forskning visar att invandrarungdomar deltar i mindre utsträckning än infödda svenska ungdomar i fritidsutbudet?

Låt oss först slå fast att det inte finns några rikspresentativa undersökningar härom. De lokala undersökningar, av acceptabel vetenskaplig kvalitet, som genomförts, använder olika definitioner på invandrare. Antalet invandrare som ingår i undersökningarna är dessutom ganska litet.

Södertäljeundersökningen visar att barn och ungdomar som är födda utomlands i mindre utsträckning än barn och ungdomar som är födda i Sverige är medlemmar i en förening (4). Steen visar i sin undersökning att ungdomar med finsk anknytning (finsk anknytning = från att eleven själv är född i Finland och just flyttat hit, till att eleven själv är född i Finland) i åtminstone en av föräldrarna är född i Finland) i mindre utsträckning än svenska ungdomar är medlemmar i någon förening (5). Brzokoupil och Seyler visar att invandrarungdomar (med invandrare avsågs "elev som antingen hade två föräldrar av utländskt ursprung eller hade en förälder född i utlandet, samtidigt som den

2. UNDERSÖKNINGEN

I det här kapitlet presenterar vi stadsdelen Navestad, undersökningsgrupp och undersökningsuppläggning.

2.1 Navestad

Stadsdelen Navestad ligger 4,5 km från Norrköpings centrum. Området byggdes i slutet av 1960-talet. Många lägenheter har stått tomma och Navestad har betraktats som ett problemområde. I bilaga 1 finns en utförlig presentation av Navestad. I området bodde 1985 5.631 människor varav 34% utländska medborgare. Andelen naturaliserade medborgare är 31%.

Norrköpings kommun, bostadsföretaget och statliga myndigheter har gjort avsevärda insatser för att förbättra både den fysiska miljön och det sociala livet i Navestad. Både bostadssociala delegationen och invandrарverket har medverkat i arbetet på att förbättra området (11).

2.2 Undersökningen

Under maj månad 1985 genomförde vi en undersökning med eleverna i Navestads högstadium. 228 elever besvarade enkäten. Bortfallet var 14,6%.

I tabell 1 presenteras undersökningsgruppen efter kön, boendeform samt socialgrupp (12).

Tabell 1 Undersökningsgruppen fördelad efter kön, boendeform samt socialgrupp

Könsfördelning	Fördelning efter boendeform		Socialgruppsfördelning				
	Andel %	Andel %	Andel %	Andel %	Andel %		
Pojkar	Flickor	Villa Radhus	Lägenhet	I	II	III	
53	47	8	32	60	4	17	79
Årskurs 7-9							

Som synes finns det lite färre flickor än pojkar i undersökningsgruppen. En mycket liten grupp av eleverna bor i villa. Vi kan också konstatera att Navestad är ett typiskt arbetarklassområde. Vi har inte sett någon annan undersökning av högstadiel elever där så många tillhört socialgrupp 3.

I tabell 2 visar vi högstadiel elevernas fördelning efter medborgarskap.

Tabell 2 Undersökningsgruppens fördelning efter medborgarskap. Andelar i %.

Arskurs 7-9	Utländska medborgare	Naturaliiserade	Både svenskt och annat medborgarskap	Svenskt medborgare sedan födseln
22	16	5	57	

Vi kan konstatera att en stor del av ungdomarna i Navestad kan karakteriseras som invandrare. Hela 45% av högstadiel eleverna anger också att de talar något annat språk än svenska i hemmet (tabellen visas ej här). Av dem som talar något annat språk hemma är det t ex 22% som talar finska och 7% som talar kurdiska.

2.3 Undersökningsförfarande

Undersökningen utgår från ett fast frågeformulär med för flertalet frågor fasta svarsalternativ.

Eleverna har själva under klassföreläsarens och/eller vår egen översikt fyllt i enkäten.

I de flesta fallen är enkäten noggrant ifylld trots att den var ganska lång.

2.4 Undersökningsvariabler

Huvudsyftet med undersökningen har varit, som jag påtalat tidigare, att utvärdera gårdskooperativet i Navestad. Resultaten från själva utvärderingen av gårdskooperativet finns redovisade i Petterssons rapport (13).

Vi har frågat eleverna i vilken utsträckning de deltar i det offentliga fritidsutbudet, dvs fritidsaktiviteter som drivs av eller erhåller stöd från stat, landsting eller kommun.

Eleverna har också fått vissa frågor om i vilken utsträckning de vistas i t ex Norrköpings centrum.

Slutligen har vi kartlagt elevernas deltagande i vissa privata fritidsaktiviteter i hemmet. Med tanke på frågeformulärets längd har vi inte haft möjlighet att kartlägga elevernas utövande av fritidsaktiviteter i hemmet speciellt noggrant. Vi har koncentrerat oss på TV- och videotittande.

2.5 Undersökningsperiod

En viktig målsättning har varit att få en detaljerad bild av aktivitetsnivån, dvs hur ofta eleverna utövar en aktivitet. För att få denna kunskap har vi frågat eleverna hur många gånger de utövat en rad fritidsaktiviteter i huvudsak under senaste månaden.

Vi har inte bedömt det meningsfullt att fråga om en längre tidsperiod än en månad. Om vi väljer en längre tidsperiod än en månad minskas de slumpmässiga felena, men i gengäld blir risken större att vi får systematiska fel på grund av minnesfel. Det är rimligt att anta att det även kan förekomma mindre minnesfel när

tidspann är en månad. Intrasset i en sådan här undersökning bör därför koncentreras på mönster snarare än på det exakta antalet aktivitetsstillfällen som eleverna anger. När det gäller bl a TV-tittande har vi frågat eleverna hur många timmar de tittar i veckan.

2.6 Vem ska invandrarna jämföras med?

Jag har tidigare i texten påvisat att man nästan utan undantag i fritidsundersökningarna jämför invandrarungdomar med infödda svenska ungdomar. Tidigare undersökningar har alltså visat att framförallt utländska medborgare i betydligt större utsträckning än infödda svenska medborgare tillhör socialgrupp 3. Fritidsundersökningar har också visat t ex att andelen ungdomar som är medlemmar i förening i socialgrupp 1 är större än andelen ungdomar i socialgrupp 3. Det motsatta förhållandet gäller för besök på fritidsgård (14).

Om man i statistiska sammanhang jämför infödda svenska medborgare med framförallt utländska medborgare finns det risk att de resultat som man kommer fram till huvudsakligen är resultat av gruppernas skilda socialgrupps tillhörighet.

Det är därför viktigt att se om invandrarungdomar och svenska ungdomar i samma socialgrupp har likartade eller skilda fritidsvanor.

Låt oss dock först undersöka om invandrare och infödda även i Navestad tillhör skilda socialgrupper. I tabell 3 presenteras svaret på frågan.

Tabell 3 Socialgruppsfördelningen bland utländska medborgare, naturaliserade, de med dubbelt medborgarskap och svenska medborgare sedan födseln. Andelar i %.

	<u>S1</u>	<u>S2</u>	<u>S3</u>
Utländska medborgare	2	11	87
Naturaliserade	0	20	80
Dubbelt medborgarskap	0	18	82
Svenskt medborgarskap sedan födseln	6	20	74

Låt oss först konstatera att socialgrupp 3 är störst i alla fyra grupperna. Vi kan också se att de utländska medborgarna även i Navestad i större utsträckning än t ex de svenska medborgarna sedan födseln tillhör socialgrupp 3. Skillnaderna i socialgrupps tillhörighet mellan de fyra grupperna är dock ganska liten.

Trots detta väljer jag i den fortsatta texten att kontrollera för socialgrupp. Det är enbart i socialgrupp 3 som antalet ungdomar är så stort att det blir meningsfullt att jämföra de olika "medborgarskapsgruppernas" fritidsvanor. I den fortsatta texten kommer jag att arbeta med följande fyra grupper:

- svenska medborgare sedan födseln
- svenska medborgare sedan födseln i socialgrupp 3
- naturaliserade i socialgrupp 3 + de med dubbelt medborgarskap i socialgrupp 3
- utländska medborgare i socialgrupp 3

Läsare bör alltså observera att jag inte redovisar vilka fritidsvanor de invandrarungdomar har som tillhör socialgrupp 1 och 2.

3. INVANDRARES OCH SVENSKARS FRITIDSVANOR

I det här kapitlet ska jag undersöka om invandrare-
domar deltar i mindre eller större utsträckning i fri-
tidsutbudet än svenska ungdomar.

3.1 Fritidsgård

I vilken utsträckning besöker olika ungdomsgrupper
fritidsgården i Navestad? I tabell 4 ges svaret på
frågan.

Tabell 4 Fritidsgårdsbesök m m efter medborgarskap.
Andelar i %.

	S 3 (n = 128)	S 3 (n = 91)	S 3 (n = 33)	S 3 (n = 40)
Fritidsgård (dag- tid) (minst 1 gång vecka)	23	24	39	35
Fritidsgård (dag- tid) > 3 gånger i veckan	9	9	12	23
Fritidsgård (kvällstid) (minst 1 gång månad)	65	64	61	69
Fritidsgård (kvällstid) 6-10 ggr/månad	10	12	9	13
Fritidsgård (kvällstid) > 10 ggr/månad	13	8	12	23
Medlem gårds- kooperationen	26	24	38	31
Uppdrag gårds- kooperativet	10	7	12	2

Svenska medb. Svenska medb. Naturaliserade Utländska
sedan födseln sedan födseln + de med dubbelt medborgare
medborgarskap medborgarskap

Vi kan konstatera att de ungdomar som är utländska medborgare besöker fritidsgården både under dagtid och under kvällstid i något större utsträckning än de ungdomar som är svenska medborgare sedan födseln. Bland de ungdomar som besöker gården ofta både under dagtid och kvällstid är utländska medborgare starkt överrepresenterade.

Däremot kan konstateras att de utländska medborgarna är underrepresenterade när det gäller uppdrag i Navestads gårdskooperation.

3.2 Besök i City

Flera studier som är genomförda i övriga Europa visar att invandrare är överrepresenterade bland de ungdomar som drar runt i stadskärnorna (15). Är det även så att de ungdomar som är utländska medborgare i Navestad besöker city för att dra runt i större utsträckning än svenska ungdomar? I tabell 5 ges svar på frågan.

Vi kan konstatera att invandrarungdomar inte drar runt i Norrköpings city på kvällarna i större utsträckning än infödda svenska ungdomar. Däremot drar invandrarungdomarna i högre grad runt på kvällstid i Navestads centrum.

Tabell 5 Besök i City och Navestads centrum för att träffa folk och kolla läget. Efter medborgarskap. Andelar i %.

	Svenska medborgare sedan födseln (n = 128)		Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap S 3 (n = 33)		Utländska medborgare (n = 40)	
Besöker city minst 1 gång i veckan efter KI. 19 för att träffa folk och kolla läget	54	53	55	49	Besöker city minst 2 ggr i veckan efter KI. 19 för att träffa folk och kolla läget	21
Besöker city minst 2 ggr i veckan efter KI. 19 för att träffa folk och kolla läget	28	27	24	25	Besöker Navestads centrum minst 2 ggr i veckan efter KI. 19 för att träffa folk och kolla läget	21
						38

3.3 Titta på TV och video

I vilken utsträckning ungdomar med olika medborgarskap tittar på TV och video framgår av tabell 6.

Det kan konstateras att det är mycket små skillnader mellan infödda svenska medborgare och utländska medborgare när det gäller att titta på TV. (16) Bland dem som tittat på TV minst 6 timmar i veckan är de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap något underrepresenterade.

Vi kan heller inte se några systematiska skillnader mellan ungdomar med olika medborgarskap när det gäller videotittande. Bland dem som tittat på video minst 6 timmar i veckan är de utländska medborgarna dock underrepresenterade.

Kabel-TV-vanorna verkar i stort vara de samma för högstadieselever med olika medborgarskap. Ungdomar i socialgrupp 3 med utländskt medborgarskap är dock något överrepresenterade bland dem som tittat minst 11 timmar i veckan på Kabel-TV.

Tabell 6 TV-och Videovanor efter medborgarskap. Andelar i %.

	Svenska medborgare sedan födseln		Svenska medborgare + de med dubbelt medborgarskap		Naturaliserade utländska medborgare	
	(n = 128)		(n = 91)		S. 3 (n = 33)	
52	Tittar på vanlig TV	53	65	54	54	54
	veckan					
	högst 5 timmar i					
46	Tittar på vanlig TV	46	32	44	44	44
	minst 6 timmar i					
	veckan					
62	Tittar på video	62	75	60	60	60
	högst 2 timmar i					
	veckan					
54	Tittar på video	54	66	57	57	57
	högst 5 timmar i					
	veckan					
8	Tittar på video	8	9	3	3	3
	minst 6 timmar i					
	veckan					
94	Tittar på Kabel-TV	95	100	100	100	100
	högst 2 timmar i					
	veckan					
53	Tittar på Kabel-TV	56	52	30	30	30
	högst 5 timmar i					
	veckan					
68	Tittar på Kabel-TV	67	69	61	61	61
	högst 10 timmar i					
	veckan					
32	Tittar på Kabel-TV	33	31	39	39	39
	minst 11 timmar i					
	veckan					

3.4 Idrotts-och motionsanläggningar

Idrotts-och motionsanläggningarna utgör en mycket stor del av Norrköpings fritidsnämnds ekonomiska satsningar på fritiden.

I tabell 7 visar jag i vilken utsträckning ungdomar med olika medborgarskap utnyttjar idrotts-och motionsanläggningarna.

Vi kan konstatera att ungdomar som är utländska medborgare i stort sett utnyttjar idrotts-och motionsanläggningar i högre grad än såväl svenska medborgare sedan födseln som naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap.

Tabell 7 Utnyttjande av idrotts-och motionsanläggningar senaste månaden efter medborgarskap. Andelar i %.

	Svenska medborgare sedan födseln (n = 91)		Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap (n = 40)	
Sporthall/gymnastiksal	21	18	41	41
Sporthall/gymnastiksal minst 6 ggr.	7	8	15	15
Simhall	17	14	31	31
Simhall minst 6 ggr.	0	0	3	3
Boliplan	38	23	38	38
Boliplan minst 6 ggr.	9	9	18	18
Tennisbana	5	2	3	3
Ridanläggning	5	6	10	10
Annan idrottsplats	19	19	31	31
Annan idrottsplats minst 6 ggr.	6	7	15	15

3.5 Kulturaktiviteter

Det är, vilket framgår av tabell 8, ingen påfallande skillnad mellan i vilken utsträckning ungdomar med olika nationalitet i socialgrupp 3 spelar på musikinstrument.

Det är svenska medborgare sedan födseln och utländska medborgare i socialgrupp 3 som i störst utsträckning är med i kommunala musikskolan/tar spellektioner.

De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap söker bibliotek i störst utsträckning. Bland dem som besökt bibliotek minst 4 gånger senaste månaden är de utländska medborgarna och naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap överrepresenterade.

Tabell 8 Utövande av olika kulturaktiviteter efter medborgarskap. Andelar i %.

	Svenska medborgare sedan födseln (n = 128)		Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap (n = 91)		Utländska medborgare + de med dubbelt medborgarskap (n = 40)	
Spelar musikinstrument	22	17	12	15		
Är med i kommunala musikskolan/tar spellektioner	6	1	0	8		
Besökt bibliotek senaste månaden	40	44	61	38		
Besökt bibliotek minst 4 ggr. senaste månaden	4	6	12	15		

3.6 Föreningar

De svenska medborgarna är vilket framgår av tabell 9 starkt underrepresenterade när det gäller att vara medlemmar i en förening. De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är däremot starkt överrepresenterade.

Aktiviteten i idrottsförening är däremot ungefär lika i de olika medborgarskapsgrupperna.

De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är starkt överrepresenterade bland dem som är aktiva och har uppdrag/hjälper till i förening. Det bör speciellt observeras att de utländska medborgarna inte är underrepresenterade när det gäller att vara aktiva i annan förening eller att ha uppdrag/hjälpa till.

Men är det inte så att huvuddelen av invandrarna är medlemmar och aktiva i någon invandrarförening? Räknar vi bort medlemskap och aktivitet i invandrarföreningar är de utländska medborgarna medlemmar och aktiva i "annan förening" i ungefär samma utsträckning som in-födda svenska medborgare i socialgrupp 3 (tabellen visas ej här). Detsamma gäller för de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap. Det är alltså de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap som i mycket stor utsträckning är aktiva i invandrarföreningar i Navestad.

Tabell 9. Medlemskap och aktivitet i föreningar efter medborgarskap. Andelar i %.

Medlemskap och aktivitet i förening	Svenska medborgare sedan födseln (n = 128)	Svenska medborgare sedan födseln (n = 91)	Utländska medborgare + de med dubbelt medborgarskap (n = 40)
Medlem i minst två föreningar	35	31	64
Medlem i idrottsförening	10	8	15
Medlem i annan förening	20	18	21
Aktiv i idrottsförening senaste månaden	16	17	15
Aktiv i idrottsförening minst 10 ggr. senaste månaden	9	9	6
Medlem i annan förening	20	17	64
Aktiv i annan förening senaste månaden	14	15	61
Aktiv i annan förening minst 6 ggr. senaste månaden	2	3	3
Uppdrag/hjälpa till i förening	13	14	36

3.7 Invandrarers och svenskars fritidsvanor-en sammanfattning

Det kan konstateras att resultaten i den här studien knappast stämmer överens med de påståenden som gjorts om invandrarungdomars fritidsvanor. Våra resultat visar nämligen att invandrarungdomar snarare är mer aktiva i fritidsutbudet än sina svenska kamrater i socialgrupp 3.

De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är överrepresenterade när det gäller:

- att vara medlem i förening
- att vara aktiv i annan förening
- att ha uppdrag/hjälpa till i förening
- att ha uppdrag i gårdscooperativet
- att vara medlem i gårdscooperativet

De utländska medborgarna är överrepresenterade när det gäller:

- fritidsgårdsbesök (de utländska medborgarna är speciellt överrepresenterade bland dem som besöker gården ofta)
- dra runt i Navestads city
- titta på Kabel-TV ofta
- besöka olika typer av idrottsanläggningar (undantag tennibanor)
- besöka bibliotek ofta
- delta i kommunala musikskolan/ta spellektioner

De svenska medborgarna i socialgrupp 3 är inte överrepresenterade i någon fritidsaktivitet

De svenska medborgarna i allmänhet är däremot något överrepresenterade när det gäller:

- att spela tennis
- att spela på musikinstrument

När det gäller TV-och videovanor finns det inga större skillnader mellan ungdomar med olika medborgarskap. Detsamma gäller för följande aktiviteter: medlem i idrottsförening, aktiv i idrottsförening och dra runt i city för att träffa folk och kolla läget.

4. KÖNSSKILLNADER MELLAN INVANDRARE OCH INFÖDDA

I det här kapitlet ska jag jämföra olika medborgarskapsgruppers fritidsvanor inom pojk- respektive flickgruppen.

4.1 Inledning

Jag har alltså i förra kapitlet kunnat konstatera att varken de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap eller de utländska medborgarna är mindre aktiva i fritids-och kulturutbudet än sina svenska kamrater.

Kan det vara så att det inom grupperna är stora skillnader mellan pojkarna och flickorna?

Först ska konstateras att skillnaderna mellan pojkars och flickors fritidsvanor är mycket stora i Navestad. Jag har inte sett någon annan fritidsundersökning där flickorna är så mycket mindre aktiva än pojkarna. I tabell 10 visas i vilka fritidsaktiviteter pojkarna respektive flickorna är överrepresenterade.

Tabell 10 Fritidsvanor bland pojkar och flickor i Navestad.

Pojkarna är överrepresenterade i följande aktiviteter

Flickorna är något överrepresenterade i följande aktiviteter

Fritidsgård (både dag-och kvällstid)

Medlem i gårdskooperativet

Uppdrag i gårdskooperativet

Tittar på TV

Tittar på video

Sporthall/gymnastiksal

Simhall

Bollplan

Tennisbana

Annan idrottsplats

Medlem i idrottsförening

Aktiv i idrottsförening

Jämn könsfördelning

Drar runt i Navestad och Norrköpings city

Tittar på Kabel-TV

Medlem i annan förening

Aktiv i annan förening

I den fortsatta texten kommer jag inte att jämföra pojkarnas och flickornas fritidsvanor inom varje medborgarskapsgrupp. I stället ska jag jämföra olika medborgarskapsgruppers fritidsvanor inom pojk- respektive flickgruppen. Jag jämför alltså inom t ex pojkgruppen:

- svenska medborgare sedan födseln
- svenska medborgare sedan födseln i socialgrupp 3
- naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap i socialgrupp 3
- utländska medborgare i socialgrupp 3.

I tabellerna 11 - 16 presenteras resultaten.

Vi kan konstatera att de pojkar som är utländska medborgare i störst utsträckning:

- besöker fritidsgård både dag och kvällstid
- utnyttjar alla typer av idrottsanläggningar (undantag ridanläggning och tennisbana)
- är medlemmar i förening
- är medlemmar i två föreningar
- är medlemmar i idrottsförening
- är aktiva i idrottsförening

De pojkar som är naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är i störst utsträckning:

- medlemmar i gårdskooperativet
- har uppdrag i gårdskooperativet
- besökare av Navestads centrum för att träffa folk och kolla läget
- besökare av bibliotek både någon gång och ofta
- medlemmar i annan förening
- aktiva i annan förening

De infödda svenska pojkarna i socialgrupp 3 är enbart överrepresenterade när det gäller att besöka city minst två kvällar i veckan för att träffa folk och kolla läget.

Vi kan också se att de infödda svenska pojkarna i störst utsträckning är mest aktiva när det gäller att:

- titta på vanlig TV minst 6 timmar senaste veckan
- titta på video minst 6 timmar senaste veckan
- utnyttja tennisbana
- spela på musikinstrument
- vara med i kommunala musikskolan/ta musiklektioner.

Vilket medborgarskap har de flickor som är aktivast i olika fritidsaktiviteter.

Flickorna i socialgrupp 3 som är utländska medborgare är mest aktiva när det gäller att:

- besöka fritidsgården på kvällstid någon gång
- besöka både Norrköpings city och Navestads city minst 2 kvällar i veckan för att träffa folk och kolla läget
- titta på Kabel-TV minst 10 timmar i veckan
- besöka sporthall/gymnastiksal ofta
- besöka simhall, bollplan, tennisbana, ridanläggning någon gång
- vara med i kommunala musikskolan/ta spellektioner
- besöka bibliotek ofta
- vara aktiva i annan förening

Flickorna som är naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap i socialgrupp 3 är mest aktiva när det gäller att:

- titta på video minst 6 timmar i veckan
- besöka sporthall/gymnastiksal någon gång senaste månaden
- utnyttja annan idrottsplats både någon gång och ofta
- vara medlemmar i förening
- vara medlemmar i två föreningar
- vara medlemmar i idrottsförening
- vara medlemmar i annan förening
- ha uppdrag/hjälpa till i förening

De infödda svenska flickorna i socialgrupp 3 är mest aktiva när det gäller att:

- besöka fritidsgård både på dagtid någon gång och ofta
- titta på vanlig TV minst 6 timmar i veckan
- besöka bibliotek någon gång

De infödda svenska flickorna är aktivast när det gäller att:

- vara medlemmar i gårdskooperativet
- ha uppdrag i gårdskooperativet
- spela på musikinstrument

Vad händer med invandrarungdomars medlemskap och aktivitet i annan förening om vi räknar bort engagemanget i invandrarförening?

I pojkggruppen är då de utländska medborgarna något mindre aktiva i annan förening än infödda svenska pojkar i socialgrupp 3. De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är, om man räknar bort invandrarförening, medlemmar i annan förening ungefär i lika stor utsträckning som infödda svenska ungdomar i socialgrupp 3. De är dock i något mindre utsträckning aktiva i annan förening.

Räknar man bort medlemskap i invandrarförening är de flickor som är utländska medborgare i större utsträckning än infödda flickor i socialgrupp 3 medlemmar i annan förening. De är också mer aktiva i annan förening. De naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap är, när man räknar bort invandrarförening, mindre aktiva i annan förening än infödda svenska flickor i socialgrupp 3.

Tabell 11 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andelar i %.

Fritidsaktivitet	Svenska medborgare sedan födseln			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap			Utländska medborgare		
	(n = 68)	(n = 46)	(n = 19)	(n = 16)					
Fritidsgård (dagtid) minst 1 gång/vecka	27	28	63	75					
Fritidsgård (dagtid) > 3 dagar/vecka	10	11	21	50					
Fritidsgård (kvällstid) minst 1 gång/månad	78	78	79	94					
Fritidsgård (kvällstid) > 10 gr/månaden	25	24	37	69					
Medlem gårdsoperativet	32	35	53	50					
Uppdrag gårdsoperativet	10	9	16	6					
Besöker city minst 2 gr/vecka efter kl. 19 för att träffa folk och kolla läget	27	28	26	13					
Besöker Navestads centrum minst 2 gr/vecka för att träffa folk och kolla läget	16	17	47	38					
Tittat på vanlig TV minst 6 timmar i veckan	54	50	47	44					
Tittat på Video minst 6 timmar i veckan	12	11	5	6					

Tabell 12 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andelar i %.

Fritidsaktivitet	Svenska medborgare sedan födseln			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap			Utländska medborgare		
	(n = 58)	(n = 43)	(n = 13)	(n = 22)					
Fritidsgård (dagtid) minst 1 gång/vecka	20	21	0	9					
Fritidsgård (dagtid) > 3 dagar/vecka	7	7	0	5					
Fritidsgård (kvällstid) minst 1 gång/månad	48	49	31	57					
Fritidsgård (kvällstid) > 10 gr/månaden	21	19	0	14					
Medlem gårdsoperativet	17	14	8	14					
Uppdrag gårdsoperativet	9	5	8	0					
Besöker city minst 2 gr/vecka efter kl. 19.00 för att träffa folk och kolla läget	29	26	23	36					
Besöker Navestads centrum minst 2 gr/vecka för att träffa folk och kolla läget	26	26	23	41					
Tittat på vanlig TV minst 6 timmar i veckan	36	42	8	41					
Tittat på Video minst 6 timmar i veckan	2	2	15	0					

Tabell 13 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andel i %.

Utländska medborgare S 3 pojkar (n = 16)	Naturaliserade medborgare + de med dubbelt medborgarskap S 3 pojkar (n = 19)	Svenska medborgare S 3 pojkar (n = 46)	Svenska medborgare sedan födseln pojkar (n = 68)
100	100	89	92
			Titlat på Kabel-TV högst 2 timmar i veckan
33	31	28	29
			Titlat på Kabel-TV minst 10 timmar i veckan
69	47	22	27
			Sporthall/gymnastiskal (senaste månaden)
25	11	9	9
			Sporthall/gymnastiskal (senaste månaden) > 6 ggr.
31	32	11	15
			Simhall (senaste månaden)
			Simhall (senaste månaden) minst 6 ggr.
6	0	0	0
			Bollplan (senaste månaden)
69	63	33	32
			Bollplan (senaste månaden) minst 6 ggr.
44	16	11	13
			Bollplan (senaste månaden) minst 6 ggr.
			Tennisbana
0	5	4	9
			Tennisbana
0	0	0	0
			Ridånläggning
63	26	26	25
			Annan idrottsplats (senaste månaden)
25	5	9	7
			Annan idrottsplats (senaste månaden) minst 6 ggr.

Tabell 14 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andel i %.

Utländska medborgare S 3 flickor (n = 22)	Naturaliserade medborgare + de med dubbelt medborgarskap S 3 flickor (n = 13)	Svenska medborgare sedan födseln S 3 flickor (n = 43)	Svenska medborgare flickor (n = 58)
100	100	100	95
			Titlat på Kabel-TV högst 2 timmar i veckan
47	33	37	33
			Titlat på Kabel-TV minst 10 timmar i veckan
23	39	24	14
			Sporthall/gymnastiskal (senaste månaden)
9	0	7	5
			Sporthall/gymnastiskal (senaste månaden) minst 6 ggr.
32	0	19	19
			Simhall (senaste månaden)
0	0	0	0
			Simhall (senaste månaden) minst 6 ggr.
18	15	14	10
			Bollplan (senaste månaden)
0	8	7	5
			Bollplan (senaste månaden) minst 6 ggr.
6	0	0	0
			Tennisbana
14	0	12	10
			Ridånläggning
9	23	12	12
			Annan idrottsplats (senaste månaden)
9	15	5	5
			Annan idrottsplats (senaste månaden) minst 6 ggr.

Tabell 15 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andelar i %.

	Svenska medborgare sedan födseln			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap + utländska		
	(n = 68)			(n = 46)			(n = 19)		
Spelar på musikinstrument	21	17	16	6	16	6	21	17	16
Är med i kommunala musikskolan/tar spel- lektioner	6	0	0	0	0	0	6	0	0
Besökt bibliotek	29	35	68	25	68	25	29	35	68
Besökt bibliotek (senaste månaden) minst 4 ggr.	4	7	15	13	15	13	4	7	15
Medlem i förening	46	46	52	56	52	56	46	46	52
Medlem i minst två föreningar	12	13	16	19	16	19	12	13	16
Medlem i idrottsförening	27	24	26	50	26	50	27	24	26
Aktiv i idrottsförening minst 10 ggr (senaste månaden)	13	13	10	19	10	19	13	13	10
Medlem i annan förening	27	26	52	19	52	19	27	26	52
Aktiv i annan förening minst 6 ggr (senaste månaden)	3	4	5	0	5	0	3	4	5
Uppdrag/hjälpa till i förening	18	20	15	19	15	19	18	20	15

Tabell 16 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter medborgarskap. Andel i %.

	Svenska medborgare sedan födseln			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap			Svenska medborgare sedan födseln + de med dubbelt medborgarskap + utländska		
	(n = 58)			(n = 43)			(n = 13)		
Spelar på musikinstrument	22	16	8	23	16	8	22	16	8
Är med i kommunala musikskolan/tar spel- lektioner	5	2	0	14	2	0	5	2	0
Besökt bibliotek	50	51	46	45	51	46	50	51	46
Besökt bibliotek (senaste månaden) minst 4 ggr.	4	5	8	18	5	8	4	5	8
Medlem i förening	24	16	77	50	16	77	24	16	77
Medlem i minst två föreningar	8	2	15	0	2	15	8	2	15
Medlem i idrotts- förening	14	12	15	9	12	15	14	12	15
Aktiv i idrotts- förening minst 10 ggr (senaste månaden)	4	5	0	5	5	0	4	5	0
Medlem i annan förening	14	7	77	41	7	77	14	7	77
Aktiv i annan förening minst 6 ggr. (senaste månaden)	2	2	0	9	2	0	2	2	0
Uppdrag/hjälpa till i förening	9	9	62	18	9	62	9	9	62

4.2 Könskillnader mellan invandrare och infödda-en sammanfattning

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att det både i pojk- och flickgruppen är de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap och de utländska medborgarna som är överrepresenterade i flest aktiviteter.

De infödda svenska pojkarna och flickorna i socialgrupp 3 är den mest passiva gruppen.

5. PÅVERKAS FRITIDSVANORNA AV OM INVANDRARNAS TALAR SITT HEMSPRÅK MED FÖRÄLDRARNA?

I det här kapitlet ska jag visa om de invandrare som talar sitt modersmål med sina föräldrar deltar i större utsträckning i fritidsutbudet än bl a sina svenska kamrater.

5.1 Inledning

I den interna fritidsdebatten har det påståtts att invandrare som talar sitt hemspråk med föräldrarna deltar i mindre utsträckning i fritidsutbudet än både de invandrare som talar svenska med sina föräldrar och de infödda svenskarna. Talas det svenska i hemmet har invandrafamiljen nämligen ansetts vara så välintegrerad i det svenska samhället att man kan utgå från att barnen är lika aktiva i fritidsutbudet som infödda svenskar.

Det har också i debatten påståtts att framförallt de tonårsflickor som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syrianska och arabiska i hemmet skulle ha ett mycket lågt deltagande i fritids- och kulturutbudet (18). Orsaken till dessa flickors låga fritidsdeltagande skulle vara dels att de måste sköta hemmet, dels att föräldrarna inte tillåter dem att själva vistas i offentliga fritidsmiljöer.

I detta kapitel skulle jag vilja jämföra följande fyra gruppers fritidsvanor:

- svenska medborgare sedan födseln i socialgrupp 3
- utländska medborgare i socialgrupp 3 som talar svenska hemma

- utländska medborgare i socialgrupp 3 som talar modersmålet hemma (med undantag av dem som talar turkiska o s v hemma)
- utländska medborgare i socialgrupp 3 som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syrianska eller arabiska hemma.

Nu visar det sig att det endast är några få utländska medborgare i socialgrupp 3 i Navestad som enbart talar svenska i hemmet. Det går alltså inte i den här skriften att pröva om ovanstående påståenden är riktiga i alla delar. I stället undersöker jag i detta kapitel om svenska medborgare i socialgrupp 3 har anorlunda fritidsvanor än dels de utländska medborgare i socialgrupp 3 som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syrianska eller arabiska hemma, dels de övriga utländska medborgare i socialgrupp 3 som talar modersmålet hemma. Eftersom framförallt de flickor som talar turkiska o s v hemma anses ha ett lågt fritidsdeltagande sker jämförelserna inom pojk- respektive flickgrupperna.

5.2 Resultatredovisning

I tabellerna 17-22 presenteras vilka fritidsvanor de tre olika grupperna har som jag arbetar med i detta kapitel.

Är det så att de pojkar som talar turkiska o s v hemma i mindre utsträckning deltar i fritidsutbudet än t ex infödda svenska pojkar i socialgrupp 3? Vi kan konstatera att det generellt inte är så. Det är snarare de infödda svenska pojkarna i socialgrupp 3 som deltar i minst utsträckning. De svenska pojkarna är mest aktiva enbart när det gäller att:

- dra runt i city ofta för att träffa folk
- titta på TV minst 6 timmar i veckan
- titta på video minst 6 timmar i veckan
- spela på musikinstrument

De pojkar som talar turkiska o s v hemma är mest aktiva när det gäller att:

- besöka fritidsgård någon gång på kvällstid
- ha uppdrag i gårdskooperativet
- besöka Navestads centrum ofta för att träffa folk och dra runt
- besöka bollplan någon gång
- utnyttja tennisbana
- besöka bibliotek både någon gång och ofta
- vara medlemmar i förening
- vara medlemmar i annan förening
- vara aktiv i annan förening ofta
- ha uppdrag/hjälpa till i förening

I följande fritidsaktiviteter är de pojkar som är utländska medborgare och talar modersmålet i hemmet (med undantag av dem som talar turkiska o s v hemma) mest aktiva:

- besöka fritidsgård dagtid både någon gång och ofta
- besöka fritidsgård kvällstid ofta
- vara medlemmar i gårdskooperativet
- titta på Kabel-TV minst 10 timmar i veckan
- besöka sporthall/gymnastiksal och simhall både någon gång och ofta
- besöka bollplan ofta
- besöka annan idrottsplats både någon gång och ofta
- vara medlemmar i minst två föreningar
- vara medlemmar i idrottsförening
- vara aktiva i idrottsförening

Hur aktiva är de tre olika flickgrupperna i fritids- och kulturaktiviteterna? De som talar turkiska o s v hemma är mest aktiva i följande aktiviteter:

- uppdrag i gårdskooperativet
- titta på video minst 6 timmar i veckan
- titta på Kabel-TV minst 10 timmar i veckan
- besöka sporthall/gymnastiksal någon gång
- utnyttja tennisbana
- medlem i förening
- medlem i minst två föreningar
- medlem i idrottsförening
- medlem i annan förening
- uppdrag/hjälpa till i förening

Det bör observeras att flickor som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syrianska och arabiska i mycket liten utsträckning besöker fritidsgården.

De infödda svenska flickorna i socialgrupp 3 är mest aktiva när det gäller att:

- besöka fritidsgård på dagtid både någon gång och ofta
- besöka fritidsgård ofta på kvällstid
- ha uppdrag i gårdskooperativet
- titta på TV minst 6 timmar i veckan

I följande fritidsaktiviteter är de flickor som är utländska medborgare och talar modersmålet hemma (med undantag av dem som talar turkiska hemma) mest aktiva:

- besöka fritidsgård på kvällstid någon gång
- besöka Norrköpings city och Navestads centrum ofta för att träffa folk och kolla läget
- besöka sporthall/gymnastiksal ofta
- besöka simhall någon gång och ofta
- besöka bollplan någon gång

- besöka ridanläggning
- besöka annan idrottsplats både någon gång och ofta
- spelår på musikinstrument
- är med i kommunala musikskolan/tar musiklektioner
- besöka bibliotek både någon gång och ofta
- vara aktiv i annan förening

Vad händer med de två invandrargruppernas medlemskap och aktivitet i annan förening om vi räknar bort engagemanget i invandrarförening? I pojkguppen är de båda invandrargrupperna i något mindre utsträckning än infödda svenska pojkar medlemmar och aktiva i annan förening. I flickgruppen är, även då vi räknat bort engagemanget i invandrarföreningen, de med utländskt medborgarskap mer aktiva i annan förening än infödda svenska flickor i socialgrupp 3. De flickor som talar turkiska o s v hemma är dock, när invandrarförening räknas bort, mindre aktiva i annan förening än infödda svenska flickor i socialgrupp 3.

Tabell 17 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket språk de talar i hemmet. Andelar i %.

Svensk med- borgare	Utländsk med- borgare	Talar svenska 5 3 pojkar	Talar svenska 5 3 pojkar	Talar moderersmålet 5 3 pojkar	(n = 46)
28	68	42	68	56	Fritidsgård (dagtid) minst 1 gång/vecka
11	42	13	42	13	Fritidsgård (dagtid) > 3 dagar/vecka
78	84	94	84	94	Fritidsgård (kvällstid) (minst 1 gång i månaden)
24	58	38	58	38	Fritidsgård (kvällstid) > 10 gr/månaden
35	47	44	47	44	Medlem i gårds kooperativet
9	5	13	5	13	Uppdrag i gårds kooperativet
28	16	19	16	19	Besöker city minst 2 gr i veckan efter kl. 19 för att träffa folk och kolla läget
17	32	69	32	69	Besöker Navestads centrum minst 2 gr i veckan för att träffa folk och kolla läget
50	42	31	42	31	Tittar på vanlig TV minst 6 timmar i veckan
11	5	6	5	6	Tittar på Video minst 6 gr i veckan

Tabell 18 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket språk de talar i hemmet. Andelar i %.

Svensk med- borgare	Utländsk med- borgare	Talar svenska 5 3 flickor	Talar svenska 5 3 flickor	Talar moderersmålet 5 3 flickor	(n = 43)
21	5	7	5	7	Fritidsgård (dagtid) minst 1 gång/vecka
7	5	0	5	0	Fritidsgård (dagtid) > 3 dagar/vecka
49	67	13	67	13	Fritidsgård (kvällstid) (minst 1 gång/månad)
19	14	0	14	0	Fritidsgård (kvällstid) > 10 gr/månaden
14	14	7	14	7	Medlem i gårds kooperativet
7	0	7	0	7	Uppdrag i gårds kooperativet
26	48	13	48	13	Besöker city minst 2 gr i veckan efter kl. 19 för att träffa folk och kolla läget
26	43	27	43	27	Besöker Navestads centrum minst 2 gr i veckan för att träffa folk och kolla läget
42	38	13	38	13	Tittar på vanlig TV minst 6 timmar i veckan
2	0	20	0	20	Tittar på Video minst 6 timmar i veckan

Tabell 19 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket språk de talar i hemmet. Andelar i %.

Svensk med- borgare	Utländsk med- borgare	Utländsk med- borgare	Utländsk med- borgare
53 pojkar	53 pojkar	53 pojkar	53 pojkar
(n = 46)	(n = 4)	(n = 19)	(n = 16)

28	35	27	27
minst 10 timmar i veckan			
Sporthall/gymnastiksal (senaste månaden)	22	58	56
Sporthall/gymnastiksal (senaste månaden)	9	21	13
minst 6 ggr. månaden)	11	37	19
Stimhall (senaste månaden)	0	5	0
Stimhall (senaste månaden) minst 6 ggr.	11	42	13
Tennisbana (senaste månaden)	4	0	13
Ridånläggning (senaste månaden)	0	0	0
Annan idrottsplats (senaste månaden)	26	53	38
Annan idrottsplats (senaste månaden)	9	21	13
minst 6 ggr.			

Tabell 20 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket språk de talar i hemmet. Andelar i %.

Svensk med- borgare	Utländsk med- borgare	Utländsk med- borgare	Utländsk med- borgare
53 flickor	53 flickor	53 flickor	53 flickor
(n = 43)	(n = 2)	(n = 21)	(n = 15)

37	25	60	60
minst 10 timmar i veckan			
Sporthall/gymnastiksal (senaste månaden)	14	29	33
Sporthall/gymnastiksal (senaste månaden)	7	10	0
Stimhall (senaste månaden)	19	29	13
Stimhall (senaste månaden) minst 6 ggr.	0	5	0
Stimhall (senaste månaden)	14	24	13
Bollplan (senaste månaden)	7	0	7
Bollplan (senaste månaden) minst 6 ggr.	0	5	7
Tennisbana (senaste månaden)	0	5	7
Ridånläggning (senaste månaden)	12	14	0
Annan idrottsplats (senaste månaden)	12	19	13
Annan idrottsplats (senaste månaden)	2	14	7
minst 6 ggr.			

Tabell 21 Pojkars utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket språk de talar i hemmet. Andelar i %.

Utlandspråk	Andelar i hemmet (%)	Andelar i hemmet (%)	Andelar i hemmet (%)
Svensk medborgare	17	13	25
5 3 pojkar	0	0	6
Spelar på musikinstrument	17	5	13
Är med i kommunala musikskolan/tar spel-	0	0	0
Lektioner	35	32	75
Besökt bibliotek	7	11	19
Besökt bibliotek (senaste månaden)	46	47	56
Medlem i förening minst 4 ggr.	13	16	12
Medlem i minst två föreningar	24	16	31
Medlem i idrottsförening	11	16	6
Aktiv i idrottsförening minst 10 ggr. (senaste månaden)	26	16	53
Medlem i annan förening	4	0	6
Aktiv i annan förening minst 6 ggr. (senaste månaden)	20	16	25
Uppdrag/hjälp i förening			

Tabell 22 Flickors utnyttjande av olika fritidsaktiviteter efter vilket hemspråk de deltar i hemmet. Andelar i %.

Utlandspråk	Andelar i hemmet (%)	Andelar i hemmet (%)	Andelar i hemmet (%)
Svensk medborgare	16	24	7
5 3 flickor	2	14	0
Spelar på musikinstrument	16	24	7
Är med i kommunala musikskolan/tar spel-	2	14	0
Lektioner	51	57	40
Besökt bibliotek	5	19	7
Besökt bibliotek (senaste månaden)	16	48	80
Medlem i förening minst 4 ggr.	2	0	13
Medlem i minst två föreningar	12	10	13
Medlem i idrottsförening	5	5	0
Aktiv i idrottsförening minst 10 ggr. (senaste månaden)	7	38	80
Medlem i annan förening	2	10	0
Aktiv i annan förening minst 6 ggr.	9	19	47
Uppdrag/hjälp i förening			

5.3 Påverkas fritidsvanorna av om invandrarna talar sitt hemspråk med föräldrarna? En sammanfattning

Jag kunde inledningsvis konstatera att det är mycket få ungdomar som är utländska medborgare som enbart talar svenska med sina föräldrar. Därför kunde jag inte undersöka om fritidsvanorna skiljer sig mellan de invandrarungdomar som talar svenska respektive sitt hemspråk med föräldrarna. Istället har jag undersökt om de ungdomar som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syriska eller arabiska hemma har annorlunda fritidsvanor än bl a infödda svenska ungdomar i socialgrupp 3.

Det kan konstateras att de i socialgrupp 3 som talar turkiska o s v hemma inte deltar i mindre utsträckning i fritidsbudgeten än vare sig övriga utländska medborgare i socialgrupp 3 eller infödda svenska medborgare i socialgrupp 3. Det är mycket intressant att kunna konstatera att flickorna som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syriska eller arabiska inte står utanför det organiserade fritidsbudgetet. Detta ska ställas mot de utsagor som gjorts om denna grupps passivitet i fritidsbudgeten utanför hemmet.

6. SLUTDISKUSSION

Jag inledde den här rapporten med att påtala att politiker, representanter för stat och kommun m fl påstått att invandrarungdomar i mindre utsträckning än infödda svenska ungdomar deltar i fritidsbudgeten.

Inledningsvis visade jag också att befintlig forskning inte ger något entydigt stöd för ovanstående påståenden. De undersökningar som genomförts har dock arbetat med ett litet antal personer och kvaliteten på forskningen har varit mycket varierande.

Våra resultat ger heller inte stöd för den gängse uppfattningen om invandrarnas fritidsvanor. Både de utländska medborgarna och de naturaliserade + de med dubbelt medborgarskap i socialgrupp 3 är minst lika aktiva som de infödda svenska ungdomarna i socialgrupp 3.

Det är speciellt intressant att notera att de flickor i socialgrupp 3 som talar turkiska, kurdiska, assyriska/syriska eller arabiska generellt inte är mindre aktiva än infödda svenska flickor i socialgrupp 3.

Vad kan orsakerna vara till att både vi och andra forskare får resultat som dåligt stämmer överens med gängse uppfattning? Innan jag försöker besvara denna fråga finns det anledning att ställa en annan fråga. Har jag nu genom den här studien slagit fast att invandrarungdomen i Sverige är lika aktiv i fritidsbudgeten som infödda svenskar i samma socialgrupp? Svaret på frågan är nej. Det behövs mer omfattande studier för att åtminstone undertecknad ska våga påstå det. Dessutom är det enbart i Navestad som invandrades deltagande i hela fritidsbudgeten har kartlagts. Däremot

talar resultatens av tidigare forskning och våra resultat för att skillnaderna mellan invandrarernas och inföddas fritidsvanor är ganska små. Jag vill dock påpeka att det kan finnas mindre invandrargrupper som har ett annat fritidsmönster. Jag har t ex inte här undersökt vilka fritidsvanor nyanlända invandrarungdomar har eller hur fritidsvanorna skiljer sig mellan de ungdomar som talar bra respektive dålig svenska.

När resultatens från vår stora ungdomsundersökning i Stockholm, Göteborg, Västerås, Norrköping och Eskilstuna är klar, kan vi ge ett mer bestämt svar på frågan om invandrarbarn deltar i större eller mindre utsträckning i fritids- och kulturutbudet.

Låt oss nu återgå till frågan om varför påståendena om invandrarernas fritidsvanor stämmer så dåligt med forskningsresultatens. Först bör man hålla i minnet att dessa påståendena framfördes oftare och med större kraft under 1970-talet än i dag. Kan det då vara så att påståendena var riktiga under 1970-talet och felaktiga i dag? Under 1970-talet var många invandrarungdomar nyanlända till Sverige. De talade svenska dåligt. Många av invandrarungdomarna var födda utomlands. Detta gjorde kanske också att de under en kort period efter invandringen deltog i liten utsträckning i huvuddelen av fritidsutbudet. Efter hand som invandrarungdomarna och deras familjer vände sig vid svenska förhållanden kanske de också fick fritidsvanor som överensstämde med kamraternas. Därtill kommer att allt fler av den nya generationen invandrarungdomar i dag är födda i Sverige. Är man uppvuxen i Sverige bör förutsättningarna för att man ska ha likartade fritidsvanor som infödda svenskar öka väsentligt. Vi vet också att det i Navestad har gjorts stora insatser för att förbättra invandrarernas fritidssituation. Sammanfattningsvis kan det alltså vara så att tidens gång och insatserna i Navestad har

gjort att invandrarernas fritidssituation där har förbättrats.

Den andra tolkningen är att invandrarungdomar i allmänhet mycket snabbt skaffar sig fritidsvanor som överensstämmer med svenska ungdomars i samma socialgrupp. Påståendena om invandrarungdomarnas låga deltagande i fritidsutbudet skulle i så fall hela tiden varit fel. Resultatens i Bells studier från början av 1970-talet talar för det.

Men vad är i så fall orsakerna till att ganska många fältarbetare påstått att invandrarerna har haft ett lägre fritidsdeltagande än de infödda svenskarna. Vad har egentligen ordet invandrarare representerat för dessa fältarbetare? Vilka identifierar de som invandrarare när de arbetar i ett bostadsområde? Som invandrarare betraktas troligtvis de som ser annorlunda ut och de som bryter på svenska. Huvuddelen av den miljon invandrarer som enligt Invandrarverket finns i Sverige kan man inte med ögat eller genom språket identifiera som invandrarare. Utsagorna om invandrararnas fritidsvanor grundar sig alltså troligen på iakttagelser av en liten invandrargrupp, som har kort vistelsetid här och dåliga språkkunskaper och därigenom skiljer sig avsevärt i t ex fritidsvanor från majoriteten av invandrarare. Det kan alltså vara så att fältarbetare har rätt om denna lilla grupps fritidsvanor. Felet är "bara" att slutsatserna kom att gälla för hela invandrargruppen. Det är alltså möjligt att invandrarerna i allmänhet sedan t ex i mitten av 1970-talet har haft likartade fritidsvanor som svenskarna samtidigt som en liten invandrargrupp i mycket liten utsträckning deltagit i det offentliga eller offentligt understödda fritidsutbudet.

Det finns anledning att ställa ännu en fråga. Vad kan orsakerna vara till att de infödda svenska ungdomarna i socialgrupp 3 i Navestad i stort är mindre aktiva i fritidsutbudet än invandrarna i socialgrupp 3? Kan det vara så att det där bor en grupp vuxna svenskar som själva deltar i liten utsträckning i fritids- och kulturutbudet och är politiskt resurssvaga?(19) Svaret på frågan är med ganska stor säkerhet ja. Det är rimligt att anta att dessa vuxna svenskar överfört sin resurssvagheter och sitt låga deltagande i det offentliga fritidsutbudet till sina barn. De invandrare som flyttat till Sverige och hamnat i Navestad är däremot troligtvis en ganska resursstark grupp. Enbart själva flyttningen till Sverige tyder på detta. Dessa invandrare har troligtvis starka ambitioner att deras barn både utbildningsmässigt och fritidsmässigt ska få mönster som överensstämmer med relativt resursstarka svenskar. En bidragande orsak till de infödda svenska ungdomarnas låga aktivitet kan vara att varken kommunen eller föreningslivet har vidtagit några extra åtgärder för att stimulera dessa till deltagande i det offentliga fritidsutbudet. Alla extra stödåtgärder har istället satts in för invandrarna.

Vilka praktiska konsekvenser ska man då dra av resultatet i Navestad? Det är naturligtvis inte min uppgift att i detalj försöka ange vad Norrköpings kommun ska göra. Det finns dock enligt min åsikt anledning att dra följande slutsatser av resultatet i Navestad:

Kommunen behöver i fortsättningen inte göra specialinsatser för att stimulera de nuvarande invandrargrupperna till att delta i fritidsutbudet. Dessa är i dag minst lika aktiva som de infödda svenskarna. Kommer det nya invandrargrupper från socialt och kulturellt avlägsna miljöer till Navestad bör man dock återigen överväga insatser.

Det är i stället flickorna i Navestad som nu behöver extra stöd. Pojkarna lägger beslag på en alldeles oportionellt stor del av fritidssatsningarna. Speciell uppmärksamhet måste riktas på de infödda svenska flickornas fritidssituation. Detta gäller i synnerhet för flickorna i socialgrupp 3.

Även för de infödda svenska pojkarna i socialgrupp 3 bör kommunen söka förbättra fritidssituationen. Dessa pojkar är inte överrepresenterade i förhållande till pojkar med annat medborgarskap i någon organiserad fritidsverksamhet.

Vi har tyvärr idag inte några kunskaper om ungdomars fritidsvanor i andra stadsdelar i Norrköping. Vi vet alltså inte om Navestadsungdomen är speciellt aktiv eller passiv i förhållande till ungdomen i de andra stadsdelarna. Jämför vi Navestadsungdomarnas deltagande i föreningslivet med Gubbängselevernas (Gubbängen är en stadsdel i Stockholm) är det lågt (20). Det verkar alltså som om alla ungdomar i Navestad skulle behöva extra stimulans för att bli mera motiverade till att t ex engagera sig i föreningslivet.

NOTFÖRTECKNING

- 1) Statens Ungdomsråd, Ansökan om medel till försöksverksamhet för och bland invandrarungdomar.
- 2) Sigurdson, G, Samverkan för barnens skull.
- 3) Se t ex Norrköpings fritidsnämnd, Fritid i Norrköping - Mål och riktlinjer och Botkyrka kommun, Fritid -80 och Göteborgs fritidsnämnd, Program för fritidsverksamhetens inriktning.
- 4) Södertälje kommun, Vad gör Du? - en rapport om barns och ungdomars fritid, sid 22.
- 5) Steen, I, Finska invandrarungdomar i Pinspång och Västerås, sid 55 och 56.
- 6) Brzokoupil/Seyler, Skolungdomars villkor i Botkyrka: Missbruksvanor, fritid, sid 41.
- 7) Bell, R, Kartläggningen, sid 50.
- 8) Blomdahl, U, Erfarenhetsverkstan - en utvärdering, sid 113.
- 9) Se t ex Leiniö, Inte lika men jämlika, och Blomdahl/Elofsson, Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet.
- 10) Blomdahl/Elofsson, Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet.
- 11) Bostadssociala delegationens arbete finns redovisat i SOU 1979:37, Aktivt boende.
Invandrarverkets projekt finns dokumenterat i Invandrarverket, Invandrarungdomars fritidsvanor och Blomdahl m fl, Invandrare och infödda-om samverkan i bostadsområdena.
- 12) Socialgruppsindelning har gjorts enligt följande modell. Vi har klassificerat efter faderns yrke. Om detta saknats har vi klassificerat efter moderns yrke. Socialgruppsindelningen grundar sig på den socialekonomiska indelning som tagits fram av Statistiska Centralbyrån. Utifrån deras yrkeskoder har jag klassificerat på följande sätt:

Icke facklärd (11-12) och facklärd arbetare (21-22) har förts till socialgrupp 3. Lägre tjänstemän (33-36) och tjänstemän på mellannivå (44-46) har förts till socialgrupp 2. Högre tjänstemän och fria yrkesutövare (54-60) har förts till socialgrupp 1.

Vidare har gruppen "företagare" fördelats så att ensamföretagare (76) och företagare (ospecificerade 79) förts till socialgrupp 2. Företagare som ej räknas som ensamföretagare (77-78) har förts till socialgrupp 1.

Studierande har förts till följande socialgrupper: Högskolestuderande till socialgrupp 1, Grundvuxstuderande och studerande vid grundskolan till socialgrupp 3 och övriga till socialgrupp 2.

13) Petersson, D, Vi bestämmer tillsammans.

14) Se t ex Blomdahl, U, Gynnar de offentliga satsningarna på fritidsområdet de redan gynnade?

15) Naeyaert, D, Leisure and Family among second generation Muslim immigrants in some Western European countries.

16) Kabel-TV kan enbart de titta på som bor i ringarna. Därför har jag självklart enbart undersökt hur Kabel-TV-vanorna ser ut för de ungdomar som bor där.

17) Se t ex Persson/Dahlgren, Ungdom i Köping, Möln-dahl och Östersund, eller Blomdahl/Elofsson, Fritidsmönster med avseende på kön och socialgrupp.

18) Statens Invandrarverk, Invandrarungdom och fritid.
19) Begreppet politisk resursvagheter definieras och diskuteras i en rad rapporter. Se t ex Eriksson/Aberg, Valfärd i förändring, sid 243-266.

20) Blomdahl/Elofsson, Fritidsmönster med avseende på kön och socialgrupp,

LITTERATURFÖRTECKNING

- Bell, R, Kartläggningen, Projekt Skärholmen/Vårberg, 1975, Fritid Stockholm.
- Botkyrka kommun, Fritid 80-en utredning om fritidsverksamheten i Botkyrka kommun, 1981.
- Blomdahl, U, Erfarenhetsverkstan-en utvärdering, 1984., Sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet och Fritid Stockholm.
- Blomdahl m fl, Invandrare och infödda-om samverkan i bostadsområdena, 1984, Statens invandrarverk.
- Blomdahl, U, Gynnar de offentliga satsningarna på fritids- och kulturområdet de redan gynnade? En granskning av budgetdepartementets utredning i frågan m m, 1985, Sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet och Fritid Stockholm.
- Blomdahl/Elofsson, Fritidsmönster med avseende på kön och socialgrupp, 1985, Sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet och Fritid Stockholm.
- Blomdahl/Elofsson, Fritidsaktiviteternas kumulativitet, 1985, Sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet och Fritid Stockholm.
- Blomdahl/Elofsson, Offentliga satsningarna på fritids- och kulturområdet, 1986, Sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet och Fritid Stockholm.
- Brzokoupil/Seyler, Skolornas villkor i Botkyrka: Missbruksvanor, fritid, 1981, Botkyrka kommun.
- Göteborgs fritidsnämnd, Program för fritidsverksamhetens inriktning, 1979.
- Eriksson/Åberg, red, Valfärd i förändring. Levnadsvillkor i Sverige 1968-1981, 1984, Prisma.
- Leiniö, T, INTE LIKA MEN JÄMLIKA? Om finländska invandrades levnadsförhållanden enligt levnadsnivåundersökningen 1986, 1974 och 1981, 1984, Institutet för social forskning.
- Norrköpings fritidsnämnd, Fritid i Norrköping. Mål och riktlinjer, 1981.

- Naeyaert, D, Leisure and family among second generation Muslim immigrants in some Western European countries, 1983, stencil.
- Persson/Dahlgren, Ungdom i Köping, Mölndahl och Östersund, 1972, Statens Ungdomsråd.
- Petersson, D, Vi bestämmer tillsammans. En utvärdering av gårdskooperativet i Navestad, 1985, Fritidsförvaltningen i Norrköping.
- Sigurdson, G, Samverkan för barnens skull, 1982, Kommunförbundet.
- SOU 1979:37, Aktivt boende, Bostadssociala delegationen.
- Statens Invandrarverk, Invandrarungdom och fritid, 1982.
- Statens Ungdomsråd, Ansökan om medel till försöksverksamhet bland invandrarungdomar, 1982.
- Statistiska Centralbyrån, Invandrades levnadsförhållanden 1975, 1977.
- Statistiska Centralbyrån, Politiska resurser 1978, 1982.
- Statistiska Centralbyrån, Tema Invandrare, 1984.
- Steen, I, Finska invandrarungdomar i Finspång och Västerås, 1980, Statens Ungdomsråd.
- Södertälje kommun, Vad gör Du? En rapport om barns och ungdomars fritid, 1982, Södertälje fritidsnämnd.

Bilaga 1.

Stadsdelen Navestad -en presentation

Bostadsområdet Navestad ligger ca 4,5 km från Norrköpings centrum. Området byggdes i början på 70-talet och betraktades som ett av stadens problemområden. Det var svårt att hyra ut lägenheterna och det var vanligt med vandalisering etc.

I området bodde 1983 ca 5.400 människor varav 23% utländska medborgare, 45% av högstadieeleverna talar något annat språk hemma än svenska.

Hustypen i området består huvudsakligen av hyreshus, placerade som två stora ringar (Guldringen och Silverringen). Mittemellan dessa ligger Navestad centrum. Nära detta ligger också skolan, vilken fritidsgården har som närmaste granne.

Norr om "Ringarna" ligger också ett radhusområde, Atriumhusen, där man hyr husen. Både lägenheterna i "Ringarna" och radhusen ägs av det kommunala hyresbolaget Hyresbostäder.

Diana Pettersson

PUBLICERADE FORSKNINGSRAPPORTER

Blomdahl, U. Erfarenhetsverkstan - en utvärdering. 1984 (40 kr)

Blomdahl, U. Gynnar de offentliga satsningarna på fritidsområdet de redan gynnade?
- En granskning av budgetdepartementets utredning i frågan m.m. 1985 (15 kr)

Blomdahl/Elofsson Fritidsaktiviteternas kumulativitet- en prövning av en generell hypotes. 1985 (30 kr)

Pettersson, D. Vi bestämmer tillsammans- en utvärdering av gårdskooperativet i Navestad. 1985 (30 kr)
Beställes från Norrköpings fritidsförvaltning, tel: 011/15 29 40

Blomdahl, U. Deltar invandrarungdomar i fritids- och kulturutbudet i mindre utsträckning än infödda svenska ungdomar?
En studie av stadsdelen Navestad i Norrköping 1986 (15 kr)
Beställes från Norrköpings fritidsförvaltning, tel: 011/15 29 40

PUBLICERADE FORSKNINGSPRESENTATIONER

Blomdahl/Elofsson Fritidsmönster med avseende på kön och socialgrupp. Resultatredovisning. 1985 (15 kr)

Nordmark, L. Hur mycket satsas på 7-17-åringars kultur-och fritidsverksamhet i Västerås?
- En jämförande studie med Stockholm. 1985

Pettersson, D. Besökare i parklekar- en beskrivning inför flickprojektet. 1985 (15 kr)

PUBLICERADE FÖRVALTNINGSRAPPORTER

Från centrungård till självstyrande grupper i grannskapet
Rapport 1
av Sussi Scott m fl 1985

Från centrungård till självstyrande grupper i grannskapet
Rapport 2
av Sussi Scott m fl 1985

På väg mot "Flickor i parklek" - fakta och reflektioner
vid försöksverksamhetens start
av Ted Birch, 1985

På väg mot "Gårdsdemokrati" - fakta och reflektioner
vid försöksverksamhetens start
av Mette Prawitz, 1985

På väg mot "Gårdsdemokrati" - fakta och reflektioner
efter en termin
av Mette Prawitz, 1985

På väg mot "Gårdsdemokrati" - fakta och reflektioner
efter två och en halv terminer
av Mette Prawitz, 1986

PUBLICERADE FÖRVALTNINGSRAPPORTER FRÅN
ANDRA KOMMUNER

Nordmark, L. **Fritids- och kulturvanor
i Västerås**
Vuxenbefolkningen 16-75 år
Del 1
Beställes från Västerås fritids-
förvaltning tel: 021/ 16 10 24

RAPPORTER SOM KOMMER ATT PUBLICERAS

Blomdahl/ Elofsson **Vilka faktorer förklarar barns
och ungdoms deltagande i fritids-
utbudet (40 kr)**

Petterson/ Blomdahl **Inför gårdsdemokratiprojektet**
En nollägesbeskrivning av 10
fritidsgårdar i Stockholm
(30 kr)

Blomdahl/ Elofsson **Offentliga satsningar på fritids-
och kulturområdet. En studie av
den vuxna befolkningens utnyttjande.**
(50 kr)

Blomdahl/ Elofsson **Offentliga satsningar på fritids-
och kulturområdet. En studie av
den unga befolkningens utnyttjande
i Stockholm, Göteborg, Norrköping,
Västerås och Eskilstuna.**
(ca 50 kr)

PUBLICERADE STUDENTUPPSATSER

Besökare vid Skärholmens sim- och sporthall
av Bergvall m fl
Fritidsledarutbildningen vid Tallkrogens fhsk, 1983

Fritidsgårdsbesökare i Sättra - en sociologisk studie
av Carlbring m fl
Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet, 1983

Fritidsundersökningar bland elever i Sätterskolan
av Hellström/ Karlsson
Fritidsledarutbildningen vid Tallkrogens fhsk, 1983

Parkleken - en studie av besökarna
av Mølling/ Sonebäck
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1984

Vår Teater - en studie av besökarna
av Sjöstrand/ Sjöberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1984

Vad händer när man lägger ned en centrungård ?
av Leif Eiranson
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Pojkars och flickors lek i parkleken
av Andersson/ Lindberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Vilka ungdomar spelar rockmusik i grupp ? En studie
av medlemmar i Fryshuset's musikförening
av Bøgegård/ Ekstrand
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Elitfotbollspelares fritidsvanor
av Peter Östling
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1986

Flickprojektet i parkleken. En utvärdering ett år
efter starten
av Johansson/ Österberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1986